

## UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 12 marca 2015 r. K. G. wniósł o zasądzenie od: - Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w W. kwotę 100.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wyroku do dnia zapłaty; - Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w P. kwotę 250.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wyroku do dnia zapłaty; - Skarbu Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł. kwoty 50.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z utratą zdrowia i niehumanitarnym odbywaniem kary pozbawienia wolności podczas pobytu w tych jednostkach penitencjarnych;

- A. C. kwoty 100.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za straty na zdrowiu w związku z nieprawidłowo wykonanym zabiegiem lekarskim przez pozwanego.

(pozew, k. 2-7 ; pismo, k. 28).

W odpowiedzi na pozew, strona pozwana – Skarb Państwa – Zakład Karny w W., Zakład Karny w P., Areszt Śledczy w Ł. wniósł o oddalenie powództwa w całości, kwestionując powództwo zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Nadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda za okres wcześniejszy niż 3 lata przed dniem wniesienia powództwa.

(odpowiedź na pozew k. 36-47) .

Pozwany A. C. na rozprawie z dnia 4 lutego 2016 r. wniósł o oddalenie powództwa.

(protokół, k. 211).

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

K. G. przebywał w Areszcie Śledczym w Ł. od dnia 14 kwietnia 2011 r. do 12 lipca 2012 r.

(notatka służbowa k. 58-59)

K. G. odbywał również karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w W. w okresie od 17 października 2012 r. do 26 sierpnia 2013 r., a także w Zakładzie Karnym w P..

(okoliczność bezsporna ; zeznania powoda, k. 305-306 od 00:02:13 ).

W trakcie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w P. w dniu 8 kwietnia 2014 r. zgłosił się do lekarza. Stwierdzono u niego czyrak podudzia prawego. Skierowano go do chirurga. W dniu 9 kwietnia 2014 r. powód nie wyraził zgody na hospitalizację, wyraził zgodę na ambulatoryjne nacięcie ropnia /czyraka/ i sączkowanie. Zastosowano B. 2 razy dziennie przez 7 dni, i codzienną zmianę opatrunku. W dniu 16 kwietnia 2014 r. rana goiła się przez zrastanie. W dniu 29 kwietnia 2014 r. powód zgłosił się z powodu czyraka podudzia i odmówił zgody na nacięcie czyraka. Zlecono K. 3 x dziennie 300 mg przez 7 dni oraz okłady z maści Ichtiołowej. W dniu 7 maja 2014 r. ponowna wizyta powoda u lekarza i brak jego zgody na nacięcie czyraka.

W dniu 28 maja 2014 r. wykonano u powoda wymaz z ropy, po badaniu bakteriologicznym stwierdzono S. aureus (...) ((...) i E. fecalis).

(dokumentacja medyczna załączona do akt sprawy ; dokumentacja medyczna i notatki, k. 92-113 ).

W ocenie chorób zakaźnych nie można uznać winy Zakładu Karnego w P. za zakażenie K. G. gronkowcem złocistym i pałeczką kałową.

(opinia biegłego z zakresu chorób zakaźnych, k. 312-313).

Z punktu widzenia chirurgii plastycznej jakiegokolwiek oszpecenie łydki u powoda nie jest wynikiem nieprawidłowego postępowania lekarza A. C. ze szpitala w Zakładzie Karnym nr 2 w Ł.. Nacięcie i drenowanie czyraka łydki u powoda wykonane przez lekarza A. C. ze szpitala w Zakładzie Karnym nr 2 w Ł. było postępowaniem prawidłowym, zgodnym z wiedzą medyczną i z zasadami sztuki lekarskiej.

Wynikiem prawidłowego postępowania lekarza A. C. ze szpitala w Zakładzie Karnym nr 2 w Ł. może być blizna prawego podudzia u powoda, która jest nieuchronnym następstwem każdej interwencji chirurgicznej, a powstałaby ona także na skutek samoistnego opróżnienia się ropnia wskutek pęknięcia skóry (o ile powód dożyłby tego faktu bez tragicznych następstw ogólnoustrojowych) ergo nie stanowi ona żadnego widocznego oszpecenia wyglądu powoda gdyż jej, tak, czy inaczej w przypadku każdego czyraka nieuchronnej (obligatoryjnej) obecności, nie należy (bo nie można) rozpatrywać w kategoriach estetycznych jako oszpecenie wyglądu.

(opinia biegłego chirurga plastyka, k. 193-194; ustna uzupełniająca opinia biegłego chirurga plastyka, k. 211v.).

Podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. powód rozmieszczony był w następujących celach mieszkalnych: - w dniu 14 kwietnia 2011 r. - w celi A/I nr 11 o pow. 11,56 m<sup>2</sup> - 2 osadzonych; - w okresach od 15 kwietnia 2011 r. do 23 czerwca 2011 r. - w celi A/IV nr 121 o pow. 25,63 m<sup>2</sup> - 7 albo 8 osadzonych; - w okresach od 24 czerwca 2011 r. do 17 października 2011 r. - w celi A/IV nr 152 o pow. 11,28 m<sup>2</sup> - 2 albo 3 osadzonych; - w okresach od 18 października 2011 r. do 23 maja 2012 r. - w celi A/IV nr 134 o pow. 12,02 m<sup>2</sup> - od 2 do 4 osadzonych; - w okresie od 24 maja 2012 r. do 26 czerwca 2012 r. - w celi B/II nr 66 o pow. 12,05 m<sup>2</sup> - 4 osadzonych; - w okresie od 27 czerwca 2012 r. do 1 lipca 2012 r. - w celi B/I nr 12 o pow. 11,80 m<sup>2</sup> - 2 osadzonych; - w okresie od 2 lipca 2012 r. do 11 lipca 2012 r. - w celi C/I nr 18 o pow. 4,70 m<sup>2</sup> - 2 osadzonych.

(notatka służbowa k. 58-59)

Decyzją zastępcy dyrektora AŚ w Ł. z dnia 2 lipca 2012 r. postanowiono umieścić powoda na okres od dnia 2 lipca 2012 r. do dnia 16 lipca 2012 r. w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosiła poniżej 3 m<sup>2</sup>, nie mniej jednak niż 2 m<sup>2</sup>. Przyczyną podjęcia decyzji było brak innych właściwych miejsc. Powód odmówił złożenia podpisu pod decyzją.

Decyzją z dnia 12 lipca 2012 r. uchylono decyzję z dnia 2 lipca 2012 r. z uwagi na ustanie przyczyn, dla których została wydana.

(decyzja, k. 60; decyzja, k. 61).

Wyposażenie cel mieszkalnych w Areszcie Śledczym w Ł., w okresie gdy przebywał tam powód było odpowiednie. W celi mieszkalnej z węzłem sanitarnym znajdują się: łóżko, stolik, szafka, taboret, wieszak, półka na przybory toaletowe, lustro. Ilość sprzętu kwaterunkowego dostosowywana jest do liczby osadzonych przebywających w danej celi mieszkalnej.

Osadzeni otrzymują środki higieniczne. Po raz pierwszy wydawane przy przyjęciu, a następnie na początku każdego miesiąca. Otrzymują je wszyscy. Możliwe jest to także w ramach tzw. wypiski, mogą dostawać je w paczkach. Na środki higieniczne składa się mydło, papier toaletowy, szczoteczka do zębów, pasta do zębów, krem go golenia, proszek do prania, szampon do włosów.

Osadzeni mogą zgłaszać oddziałowym potrzebę wstawienia dodatkowych sprzętów kwatermistrzowskich, które są wydawane na prośbę. Posiadano zapasy magazynowe sprzętu. Łóżka, które są od kilkudziesięciu lat są na bieżąco naprawiane. Nowym sprzętem są stoły, szafki. Osadzeni niszczą sprzęt. Każdy osadzony otrzymuje materac nadający

się do użytkowania. Na prośbę osadzonych materace są wymieniane. Rocznie na nowe wymienianych jest około 200 materacy.

(okoliczność znana sądowi notoryjnie; zeznania świadka W. echa B., k. 212-212v. .).

W Areszcie Śledczym w Ł. wszystkie cele mieszkalne wyposażone są w węzły sanitarne, w skład których wchodzi miska ustępowa, automat płuczący, umywalka z doprowadzeniem zimnej, bieżącej wody, co jest podyktowane infrastrukturą obiektów oraz możliwościami technicznymi urządzeń produkujących ciepłą wodę użytkową. W celach jest kącik sanitarny, oddzielony od reszty celi w sposób niekrepujący pozostałych współosadzonych. We wszystkich celach wykonanie zabudowy kącika sanitarnego zostało zakończone w 2007r. Było to metalowe rusztowanie, z płyta pilśniową, o wysokości 110-115 cm. W 2/3 kącików zabudowa została zmieniona, zabudowa sięga od podłogi do sufitu. Drzwi miały 150 cm, a cela była wyższa. Drzwi były tak zamontowane, żeby zobaczyć co dzieje się w kąciku, trzeba było stanąć przy drzwiach. Kącik znajduje się przy wyjściu z celi. Praktycznie, zawsze osadzeni wieszali zasłonki, które oddzielały kąciki od reszty celi. Zastosowane rozwiązanie było uzasadnione koniecznością nadzorowania osób przebywających w celach. Zastosowanie wyższych drzwi uniemożliwiało obserwację osadzonych przez wizjer.

W celi jest dostęp do zimnej, bieżącej wody. Osadzeni mogą korzystać z grzałek elektrycznych do podgrzania wody. Osadzeni korzystają z ciepłej kąpieli raz w tygodniu.

W Areszcie Śledczym w Ł. wszystkie cele są wentylowane (wentylacja grawitacyjna). Raz w roku przeprowadzane są przeglądy, a z protokołów wynika, że wentylacja jest sprawna. Cele są ogrzewane. Zawilgocenie i zagrzybienie jest często wskazywane przez osadzonych, ale nigdy nie było wpisów odnośnie zagrzybienia.

Osadzeni mają możliwość zgłaszania usterek w celach. Jest to zapisywane do zeszytów usterek i te trafiają do warsztatu naprawczego.

(okoliczność znana sądowi notoryjnie; zeznania świadka W. B., k. 212-212v. .).

Osadzeni w Areszcie Śledczym w Ł. mają dostęp do lekarza. Areszt ma lekarzy zatrudnionych na etacie, kontraktowych, 3 ambulatoria, izbę chorych, gabinety zabiegowe.

(okoliczność znana sądowi notoryjnie; zeznania świadka W. B., k. 212-212v.).

W Areszcie Śledczym w Ł. są przesłony okienne, we wszystkich oknach. Chodzi o niedopuszczenie do nielegalnych kontaktów. Takie zalecenie wydał sędzia penitencjarny. Przesłony okienne (blendy) zostały zamontowane w oknach Aresztu Śledczego w Ł. zgodnie z zasadami sztuki budowlanej. Przesłony te zostały wykonane z płyty poliwęglanowej gr. 4 mm i zamontowane na nośnej konstrukcji stalowej do elewacji pawilonów. Przesłony te posiadają wymagane atesty i certyfikaty i mogą być wykorzystane do celów do jakich zostały użyte.

Przesłony okienne w celach mieszkalnych są zamontowane w stalowych ramach, z zachowaniem 30 cm odstępu w celu zapewnienia wymiany powietrza podczas wietrzenia cel (nawiew zimnego powietrza odbywa się spodnią, nieosłoniętą częścią, natomiast wywiew przestrzeniami bocznymi).

W celach zamontowane jest oświetlenie jarzeniowe. W zależności od wielkości celi jest to jedna belka o mocy 2x40 wat plus dodatkowo w kąciku sanitarnym 25 wat lub w celi o większej powierzchni dwie belki o mocy 2x2x40 wat plus 25 wat w kąciku sanitarnym. Istnieje możliwość używania dodatkowego oświetlenia do czytania.

(okoliczność znana sądowi notoryjnie; opinia biegłego sądowego w zakresie budownictwa K. H. do sprawy I C 818/13 , która toczyła się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, k. 62-74 oraz opinia biegłego sądowego w zakresie budownictwa K. Ś. do sprawy I C 18/11, która toczyła się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, k.75-78; zeznania świadka W. B., k. 212-212v.).

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o złożone do akt sprawy dowody z dokumentów związanych z osadzeniem powoda w Areszcie Śledczym w Ł. oraz opinii biegłych lekarzy (z zakresu chorób zakaźnych i chirurga plastyka). Nadto ustalając stan faktyczny sprawy Sąd oparł się częściowo na zeznaniach powoda oraz powołanego w sprawie świadka.

Sąd nie miał możliwości poczynienia ustaleń w zakresie przebywania powoda w Zakładzie Karnym w W. oraz w Zakładzie Karnym w P.. Żadna ze stron nie przedstawiła dokumentacji na tą okoliczność ani nie wnosila o dopuszczenie innego dowodu na tą okoliczność. Tym samym niemożliwe było ustalenie w jakim okresie i w jakiej celi przebywał powód oraz z iloma osadzonymi. Natomiast zeznania powoda w tym zakresie były nieprecyzyjne i chaotyczne i nie można było im dać wiary. Powód mylił daty i okresy, nie pamiętał również szczegółów.

Sąd nie dał wiary twierdzeniom powoda co do tego, że w jego przypadku warunki bytowe w Areszcie Śledczym w Ł. wykraczały poza granice stanowiące o naruszeniu godności osobistej, albowiem tego rodzaju twierdzenia powoda nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym, w tym zeznaniach świadka W. B., a także dokumentach w postaci dokumentacji medycznej, notatek służbowych, a także korespondujących z tym materiałem, znanymi z urzędu Sądowi opinii biegłych dotyczących Aresztu Śledczego w Ł., którym to Sąd dał wiarę.

Sąd uznał, iż zeznania powoda są niewiarygodne w tym miejscu, w którym skarżył się on

ogólnie na złe warunki panujące w Areszcie Śledczym w Ł. (m.in. problemy z oknami, wentylacją w celach, zagrzybienie cel, brak sprzętu kwatermistrzowskiego, brak ciepłej wody w celach), nie wskazując żadnych konkretnych okoliczności odnoszących się do osoby samego powoda, a mogących naruszyć jego dobra osobiste. Jednocześnie oczywistym jest, że osoby pozbawione wolności, przebywając w areszcie wbrew swojej woli, mają tendencję do narzekania i opisywania wszystkiego w sposób bardziej negatywny niż jest w rzeczywistości. Trudno zresztą oczekiwać od nich zadowolenia z przymusowej izolacji w warunkach aresztu. W ocenie Sądu nie zasługiwały na wiarę zeznania powoda dotyczące przeludnienia panującego w celach. Notatki służbowe, potwierdzone zeznaniami świadka: W. B. wskazują, że cele, w których przebywał powód spełniają warunek minimalnej powierzchni mieszkalnej 3 m<sup>2</sup> na osobę. Natomiast jednorazowo przez okres 10 dni powód przebywał w celi przeludnionej.

W zakresie stanu zdrowia powoda i jego związku przyczynowego z pobytem w Areszcie Śledczym w Ł. i Zakładzie Karnym w P., sąd oparł się przede wszystkim na przeprowadzonym w sprawie dowodzie z opinii biegłego z zakresu chorób zakaźnych i chirurga plastyka. W szczególności sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania wiarygodności tych opinii biegłego. Ponadto podniesione przez powoda wątpliwości co do prawidłowości postawionych wniosków zostały przez biegłego chirurga plastyka wszechstronnie wyjaśnione w ramach uzupełniającej opinii ustnej.

Z tego też względu Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda, jakoby pobyt w obu jednostkach penitencjarnych łączył się z pogorszeniem się jego stanu zdrowia.

Sąd oddalił wniosek powoda o zwrócenie się do pozwanego ile osób i które miały usuwane czyraki w okresie od stycznia 2014 r. do czerwca 2014 r. Powyższe nie ma znaczenia w sytuacji, gdy opinia biegłego chirurga plastyka jest jednoznaczna i wyklucza możliwość jakiegokolwiek oszpecenia łydki u powoda.

Sąd pominął również sprawozdania Sędziego Penitencjarnego z 2014 r. albowiem dotyczyło okresu, w którym powód nie przebywał w Areszcie Śledczym w Ł..

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszej sprawie powód wystąpił o zapłatę tytułem zadośćuczynienia łącznie kwoty 400.000 zł od Skarbu Państwa (Zakładu Karnego w W. - 100.000 zł, Zakładu Karnego w P. - 250.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wyroku do dnia zapłaty; Aresztowi Śledczemu w Ł. - 50.000 zł). Natomiast od pozwanego A. C. domagał się kwoty 100.000

zł tytułem zadośćuczynienia za straty na zdrowiu w związku z nieprawidłowo wykonanym zabiegiem lekarskim przez pozwanego.

Zasadność roszczenia pozwu przeciwko Skarbowi Państwa podlegała analizie w oparciu o przepisy art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 k.c.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do roszczeń, które były związane z pobytem pozwanego w Zakładzie Karnym w W. oraz w Zakładzie Karnym w P.. W niniejszej sprawie nie zostało przeprowadzone żadne postępowanie dowodowe, które obejmowałyby pobyt powoda w tych jednostkach penitencjarnych. Niemożliwe zatem jest ustalenie warunków osadzenia powoda w tych jednostkach. Powód w toku postępowania dowodowego wniósł jedynie o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza z zakresu chorób zakaźnych, który kategorycznie wykluczył by jego pobyt w Zakładzie Karnym w P. miał związek z wykryciem u niego gronkowca złocistego. Wobec powyższego powód nie wykazał zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w W. i Skarbu Państwa Zakładu Karnego w P.. Zgodnie bowiem z rozkładem ciężaru dowodu (art. 6 k.c.) powód w toku postępowania dowodowego powinien wykazać, jakim działaniem pozwany naruszył dobra osobiste powoda, jakiego rodzaju dobra osobiste zostały naruszone oraz jakie są dla powoda skutki tych naruszeń. Powód nie zdołał wykazać zasadności własnych twierdzeń o naruszeniu jego dóbr osobistych bezprawnym działaniem pozwanego, nie wykazał żadnych skutków naruszeń, które można byłoby cenić jako znaczną lub rażącą dolegliwość dla stanu psychiki powoda, jego samopoczucia, czy też zdrowia. Zatem nie wykazał przesłanek z art. 23 k.c. , art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Powód również nie uzasadnił jakichkolwiek przesłanek odpowiedzialności pozwanego z podstaw prawnych - art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 445 k.c. Nie wykazał zaistnienia szkody majątkowej, niemajątkowej i to wyrządzonej mu przez bezprawne działanie funkcjonariuszy pozwanego przy realizacji czynności im powierzonych, ani też adekwatnego związku przyczynowego między ewentualną szkodą a bezprawnym działaniem pozwanego.

Rzeczą powoda było bowiem przedstawienie dowodów na okoliczność naruszenia przez pozwanego jego dóbr osobistych. Powód tymczasem, w kontryktoryjnym postępowaniu przez sądem nie wykazał praktycznie żadnej inicjatywy dowodowej ani aktywności procesowej. Powód nie przytoczył żadnych konkretnych zdarzeń i faktów mogących być podstawą powództwa, poprzestając na bardzo ogólnikowych twierdzeniach. Tymczasem samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c.). Skoro powód uważał, że jego dobra osobiste były naruszane, powinien był, nosząc się z zamiarem wystąpienia na drogę sądową, odpowiednio przygotować się do procesu gromadząc niezbędne dane do dochodzenia roszczenia. Powszechnie znany jest też fakt, że osadzeni w sprawach o podobnym do niniejszego stanie faktycznym, nie mają kłopotów z samodzielnym ustaleniem tych danych i przeprowadzeniem dowodu z zeznań np. świadków (współosadzonych). Dlatego też powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – Z. Karnemu w W. i Zakładowi Karnemu w P. jako nieudowodnione i niezasadne podlegały oddaleniu w całości.

Przed przystąpieniem do merytorycznych rozważań dotyczących ewentualnej odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w Ł., należy rozpoznać podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczeń powoda.

Stosownie do art. 442<sup>1</sup> k.c. roszczenia o naprawienie szkody czynem niedozwolonym ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Powód dochodzi roszczeń za zdarzenia zaistniałe w okresie od dnia 14 kwietnia 2011 r. do 12 lipca 2012 r. i o powstałej szkodzie oraz o podmiocie odpowiedzialnym do jej naprawienia dowiedział z chwilą jej powstania. Nie ma wątpliwości, że powód w trakcie osadzenia w pozwanej jednostce (Areszcie Śledczym w Ł.) we wskazanym okresie musiał zdawać sobie sprawę z warunków bytowych, w jakich został umieszczony oraz z ewentualnej szkody, a tym bardziej z podmiotu odpowiedzialnego za zaistniałą sytuację. Należy podkreślić, że nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia może nastąpić tylko w zupełnie wyjątkowych sytuacjach, kiedy byłoby to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i doprowadziło do nadużycia prawa podmiotowego. Powód wniósł pozew zaś w dniu 12 marca 2015 r. (pismo w którym po uprawomocnieniu się zwrotu pozwu, powód wniósł o wpisanie sprawy pod nowy numer), tym samym roszczenia

obejmujące okres sprzed 12 marca 2012 r. były już przedawnione. I w tym zakresie Sąd zarzut przedawnienia uwzględnił.

Niezależnie od powyższych rozważań, Sąd nie dopatrył się spełnienia przesłanek odpowiedzialności pozwanego w zakresie pobytu powoda w Areszcie Śledczym w Ł..

W pierwszej kolejności odnosząc się do zarzutu naruszenia dóbr osobistych powoda wskazać należy, że realizacja spoczywających na administracji Aresztu Śledczego obowiązków w zakresie organizowania miejsc, w których przebywają osoby pozbawione wolności należy do działań władczych państwa i mieści się w pojęciu wykonywania zadań z zakresu władzy publicznej. A zatem ocena, czy obowiązki te zostały zrealizowane, winna być dokonana z uwzględnieniem uprawnień skazanego, szczegółowo uregulowanych przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.), a także z uwzględnieniem treści przepisów wykonawczych, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porzadkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1493), rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 186, poz. 1820).

Ustawodawca, wśród naczelných zasad kodeksu karnego wykonawczego wymienił w art. 4, zasadę humanitaryzmu, która zakłada, że kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Skazany zachowuje także prawa i wolności obywatelskie. Ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia.

W myśl art. 5 k.k.w. skazany jest podmiotem określonych w kodeksie praw i obowiązków. Przykładowo zostały one wskazane w art. 102 k.k.w., gdzie w pkt 1 mowa jest o tym, że skazany ma prawo do odpowiedniego, ze względu na zachowanie zdrowia, wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny.

Warunki bytowe osadzonego w zakładzie karnym bądź areszcie śledczym określa m.in. art. 110 k.k.w., zgodnie z którym skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej (§ 1). Powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m<sup>2</sup>. Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy (§ 2).

Udzielenie powodowi cywilnoprawnej ochrony wymagało zatem ustalenia, że zachowania administracji pozwanego Aresztu Śledczego godziły w jego dobra osobiste w rozumieniu art. 24 § 1 k.c. Z mocy art. 6 k.c. na powódzie ciążył dowód wskazania konkretnych uchybień w postaci zaniechania podjęcia działań zapewniających mu realizację jego uprawnień w zakresie warunków bytowych wynikających ze wskazanych powyżej przepisów, naruszających sferę jego dóbr osobistych. Pozwanego obciążał zaś obowiązek udowodnienia, że działał zgodnie z prawem i nie naruszył dobra osobistego powoda (art. 6 k.c. w związku z art. 24 k.c.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, zauważyć należy, że roszczenia powoda odnoszą się do szeroko rozumianych warunków bytowych panujących w jednostkach penitencjarnych, w których powód przebywał. W pierwszej kolejności należy wskazać, że zarzuty powoda co do przeludnienia panującego w celach, w których przebywał były w większości nieudowodnione. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, że w celach, w których powód był osadzony, powierzchnia przypadająca na skazanego wynosiła powyżej 3 m<sup>2</sup>. Jedynie przez okres 10 dni powód przebywał w warunkach, gdzie ten wymóg nie został spełniony.

Zgodnie z treścią obowiązującego art. 110 § 2a k.k.w. skazany może być umieszczony na czas określony, nie dłuższy jednak niż 90 dni w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m<sup>2</sup>, nie

mniej jednak niż 2 m<sup>2</sup>, w razie m.in. wprowadzenia stanu wojennego, wyjątkowego lub klęski żywiołowej albo w czasie ich obowiązywania lub ogłoszenia na terenie położenia zakładu karnego lub aresztu śledczego stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii albo wystąpienia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii.

Inne ograniczenia powierzchni celi mieszkalnej poniżej normy określonej w art. 110 § 2 k.k.w. przewiduje art. 110 § 2b k.k.w. Odnoszą się one do wypadków, w których skazanego lub tymczasowo aresztowanego trzeba przyjąć do zakładu karnego lub aresztu śledczego nawet wówczas, gdy brak jest w nim wolnych miejsc. Przepisy nie przewidują możliwości odmowy przyjęcia do zakładu karnego lub aresztu śledczego. Tym samym każda osoba trafiająca do jednostki penitencjarnej w oparciu o obowiązujące regulacje musi zostać do niej przyjęta. Obowiązkiem administracji więziennej jest wywiązywanie się z obowiązku przyjmowania skazanych i tymczasowo aresztowanych bez obniżania przysługującej ustawowo osadzonym powierzchni w celi mieszkalnej.

Zgodnie z dyspozycją tego paragrafu dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m<sup>2</sup>, nie mniej jednak niż 2 m<sup>2</sup>, jeżeli zachodzi konieczność natychmiastowego umieszczenia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym nieposiadającym wolnych miejsc w celach mieszkalnych:

- 1) skazanego na karę pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata,
- 2) skazanego określonego w art. 64 § 1 lub 2 oraz art. 65 Kodeksu karnego,
- 3) skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 Kodeksu karnego,
- 4) skazanego, który samowolnie uwolnił się od odbywania kary pozbawienia wolności,
- 5) skazanego, który korzystając z zezwolenia na czasowe opuszczenie zakładu karnego lub aresztu śledczego, nie powrócił w wyznaczonym terminie,
- 6) przetransportowanego na polecenie sądu lub prokuratora z innego zakładu karnego lub aresztu śledczego, w celu udziału w rozprawie lub innych czynnościach procesowych,
- 7) osoby tymczasowo aresztowanej, ukaranej karą porządkową lub co do której zastosowano inne środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności.

Artykuł 110 § 2b k.k.w., jako wyjątek od zasady wyrażonej w art. 110 § 2 k.k.w., nie podlega wykładni rozszerzającej. Oznacza to, że może on mieć zastosowanie wyłącznie do tych kategorii osób, które podlegają osadzeniu i wyłącznie tych wypadków, które są w nim enumeratywnie wskazane. Wypadki wymienione w tym przepisie stanowią katalog zamknięty. Podstawowe zadania w tym zakresie spoczywają na dyrektorze zakładu karnego, przy czym forma decyzji w rozumieniu art. 7 k.k.w. wymagana jest w każdym wypadku wprowadzania, określonych w art. 110 § 2a-2c k.k.w., ograniczeń dotyczących powierzchni celi mieszkalnej, przypadającej na osadzonego. Decyzja taka ma zatem odpowiadać wymogom formalnym, określonym w art. 7 §3 k.k.w., a więc musi być sporządzona na piśmie oraz zawierać uzasadnienie. Uzasadnienie decyzji ze swej istoty ma wskazywać okoliczności, które zdecydowały o jej podjęciu, wykazanie dlaczego, mimo fakultatywności, została ona podjęta, a także wyjaśniać określony przez dyrektora zakładu karnego czas trwania ograniczeń. Formalnym wymogiem decyzji jest jej podpisanie.

Artykuł 110 § 2e k.k.w. określa wymogi, którym musi odpowiadać treść decyzji. Należy w niej określić czas oraz przyczyny umieszczenia skazanego w warunkach, w których powierzchnia w celi mieszkalnej przypadająca na skazanego wynosi mniej niż 3 m<sup>2</sup>, a także oznaczyć termin, do którego skazany ma w tych warunkach przebywać. Jak każda decyzja, musi ona wskazywać podstawę prawną rozstrzygnięcia i osobę, która ją podejmuje.

Minister Sprawiedliwości wydał w dniu 25 listopada 2009 r. rozporządzenie w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz. U. Nr 202, poz. 1564). Rozporządzenie określa w szczególności tryb postępowania dyrektora generalnego Służby Więziennej, dyrektorów okręgowych oraz dyrektorów zakładów karnych lub aresztów śledczych w zakresie zawiadamiania o przekroczonej pojemności odpowiednio w skali kraju, obszaru działania okręgowego inspektoratu oraz zakładu karnego lub aresztu śledczego; dyrektorów zakładów karnych i aresztów śledczych w zakresie organizowania dodatkowych cel mieszkalnych oraz prezesów sądów i kierowników jednostek organizacyjnych prokuratury w wypadku przeludnienia zakładów karnych lub aresztów śledczych ponad ustaloną pojemność w skali kraju.

Wskazane powyżej regulacje prawne i rozwiązania systemowe mają przede wszystkim wyeliminować przeludnienie w jednostkach penitencjarnych, a w przypadku jego wystąpienia aktywować mechanizmy zmierzające do jego zlikwidowania w możliwie najszybszym czasie z zminimalizowanymi skutkami najmniej odczuwalnymi przez samych osadzonych w tych jednostkach. Ocena tego minimum jest relatywna i jest uzależniona od wszystkich okoliczności sprawy, takich jak długość trwania traktowania, następstwa psychiczne i fizyczne oraz, w niektórych przypadkach, płeć, wiek, stan zdrowia osadzonego. Warunki wykonywania kary nie powinny być źródłem dolegliwości innych niż związanych bezpośrednio z pozbawieniem wolności. (por. Wyrok ETPC z 6 marca 2001 r. w sprawie D. v. Grecja sygn. akt 40907/98, LEX nr 76229)

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż powód przebywał w warunkach przeludnienia jedynie w krótkim okresie od 2 lipca 2012 r. do 12 lipca 2012 r., przy czym odbyło się to zgodnie z dyspozycją art. 110 §2a – 2e k.k.w. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego powodowi przedstawiono decyzję o umieszczeniu go w warunkach przeludnienia określając maksymalny czas takiego zakwaterowania na 14 dni. Powód odmówił podpisania skierowanej imiennie do niego decyzji. Ponadto, zostały spełnione pozostałe przesłanki z art. 110 §2b k.k.w. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego w celi tej w tym okresie na jednego osadzonego przypadało poniżej 3 m<sup>2</sup>, ale nie mniej niż 2 m<sup>2</sup>.

Powód nie wykazał zatem, iż doszło w tym przypadku do naruszenia jego dobra osobistego, tym bardziej, że przeludnienie to było chwilowe. Powód nie dowiódł także, że jakiegokolwiek inne niedogodności w czasie odbywania kary pozbawienia wolności miały cechy dręczenia lub upokarzania. Konkludując powód nie wykazał bowiem, by przejściowe przebywanie przez 10 dni w ciasnej celi wywołało u niego negatywne skutki psychiczne, zdrowotne bądź fizyczne powodujące poczucie krzywdy, tym bardziej iż umieszczenie go w takich warunkach miało charakter wyjątku wskazanego w art. 110 §2b k.k.w.

Odnosząc się natomiast do pozostałych zarzutów powoda dotyczących niewłaściwego wyposażenia cel, braku możliwości utrzymania właściwej higieny osobistej w tym dostępu do ciepłej wody w celach oraz braku odpowiedniej wentylacji cel, Sąd uznając je za nieudowodnione nie uwzględnił ich.

Powód nie wykazał także, aby miały miejsce inne uchybienia w funkcjonowaniu Aresztu Śledczego w Ł. w okresie, w którym tam przebywał. Co prawda w procesie o ochronę dóbr osobistych to pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne, to jednak wciąż ciężar udowodnienia, że do naruszenia dóbr osobistych doszło spoczywa na powodzie.

Jeżeli chodzi o dalsze zarzuty związane z niewłaściwym traktowaniem powoda przez personel jednostki, złymi warunkami bytowymi w celi, brakiem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarno – higienicznych, właściwej opieki medycznej, to zważyć należało, że są one całkowicie bezpodstawne.

Odnosząc się do zarzutów pozwu związanych z utrzymaniem higieny, wskazać należy, iż wszystkim osadzonym zapewnia się możliwość dbania o higienę osobistą. Zgodnie z wytycznymi ogólnobudowlanymi wszystkie cele mieszkalne wyposażone są w węzły sanitarne. Kwestia minimalnego standardu utrzymania higieny przez mężczyzn przebywających w zakładach karnych została uregulowana w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25



sierpnia 2003 roku w sprawie Regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1494) oraz Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie Regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. Nr 152, poz. 1493) Z w.w. przepisów wynika, że skazany/tymczasowo aresztowany korzysta co najmniej raz w tygodniu z kąpeli. Częstsze kąpiele przysługują osadzonym mężczyznom zatrudnionym przy pracach brudzących oraz chorym według wskazań lekarza. Możliwe jest także w indywidualnych uzasadnionych wypadkach uzyskanie zgody Dyrektora na dodatkową kąpiel. Jak wynika z poczynionych w sprawie ustaleń, osadzeni w Areszcie Śledczym w Ł. korzystali z kąpeli jeden raz w tygodniu. Nie ma natomiast możliwości instalacji w areszcie ciepłej bieżącej wody w celach, przede wszystkim z uwagi na ograniczenia budżetowe i brak możliwości dofinansowania z innych źródeł.

Wyposażenie cel mieszkalnych dla osadzonych w sprzęt kwaterunkowy jest zgodne z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Ilość w/w sprzętu zawsze jest dostosowana do liczby osadzonych przebywających w danej celi mieszkalnej. Osadzeni mogą zgłaszać oddziałowym potrzebę wstawienia dodatkowych sprzętów kwatermistrzowskich. Wszelkie usterki sprzętu kwatermistrzowskiego zgłoszone przez osadzonych są usuwane niezwłocznie i na bieżąco.

Odnosząc się do zarzutu złych warunków bytowych wskazać należy, iż jak wynika z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, pozwany na bieżąco remontuje oraz naprawia cele mieszkalne, w celu utrzymania właściwych warunków bytowych. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, iż wszelkie uszkodzenia czy zabrudzenia są efektem przede wszystkim działań samych osadzonych, którzy niszczą substancję mieszkalną. Nadto w ocenie Sądu trudno oczekiwać, że jednostka penitencjarna będzie przeprowadzać remont każdej z celi z dużą częstotliwością, tym bardziej, że przeprowadzane są stałe konserwacje i naprawy doraźne, polegające na wymianie potłuczonych szyb, uzupełnianiu okirowania, wymianie okuć ślusarskich oraz montażu zamknięć, zaś żądania osadzonych w takim przypadku należałoby uznać za nadużycie prawa. Ponadto rzeczą oczywistą jest, że przy tak dużej ilości osadzonych sprzęt kwaterunkowy pozostający w dyspozycji osadzonych ulega zużyciu, a warunki panujące w zakładach karnych i aresztach śledczych odbiegają zapewne od oczekiwań osadzonych i nie są komfortowe, jednak stanowi to dolegliwość związaną z odbywaniem kary pozbawienia wolności i nie przekracza nieuniknionego elementu cierpienia wpisanego w pozbawienie wolności (tak Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 1 lipca 2009 roku, I ACa 433/09, LEX nr 756582).

Nie zachodzą usprawiedliwione podstawy do uwzględnienia twierdzeń powoda, zgodnie z którymi zamontowane w oknach cel przesłony poliwęglanowe (tzw. blindy) powodują ograniczenia w dopływie światła dziennego i cyrkulacji powietrza w celi. Z tych względów nie można uznać faktu zamontowania przesłon w oknach cel za naruszający jakiegokolwiek dobra osobiste powoda. Powód nie przedstawił również dowodów potwierdzających jego zarzuty dotyczące nieodpowiedniej temperatury w celach. Zarzuty te są ogólnikowe i nie znajdują oparcia w zgromadzonych dowodach.

Niezasadne są także zastrzeżenia powoda co zagrzybienia cel . Nie potwierdziły tego kontrole i badania, a powód nie przedstawił żadnych dowodów dla potwierdzenia tej okoliczności.

Zarzut wadliwej wentylacji, nie potwierdził się, a zamontowane blendy nie utrudniają przepływu powietrza. Nie ograniczają one także doświetlenia pomieszczeń celi. Są one zamontowane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej, a nadto posiadają odpowiednie atesty. Mając powyższe na uwadze, trudno dopatrzeć się zaniedbań ze strony administracji Aresztu Śledczego w Ł. w zakresie doświetlenia cel mieszkalnych.

Odnosząc się zatem do powyższych zarzutów powoda dotyczących warunków panujących w celach mieszkalnych, Sąd orzekający w niniejszej sprawie stoi na stanowisku, iż warunki panujące w pozwanej jednostce muszą być oceniane z uwzględnieniem jego specyfiki, a osoba osadzona musi się liczyć z ograniczeniami i dolegliwościami. Tym bardziej, iż standard istniejący w celach mieszkalnych aresztu, często nie odbiega od sytuacji lokalowej wielu rodzin w Polsce,

zajmujących mieszkania komunalne czy socjalne, w których stan techniczny budynków budzi zastrzeżenia, metraż jest za mały w stosunku do zajmowanej liczby osób, a nadto jest w nich ograniczony dostęp do mediów.

Z powołanych względów Sąd oddalił powództwo również i w tym zakresie oddalił.

W zakresie drugiej części żądania tj. powództwa przeciwko A. C.. Podstawy odpowiedzialności pozwanego należy upatrywać w art. 415 k.c., zgodnie z którym kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Dla powstania odpowiedzialności konieczne jest zatem ustalenie winy, wyrządzenia szkody oraz normalnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem lub zaniechaniem a powstałą szkodą.

Spowodowanie szkody na osobie w warunkach błędu w sztuce medycznej jest specyficzną postacią deliktu prawa cywilnego, którego zaistnienie wymaga spełnienia przesłanek odpowiedzialności z tytułu czynu niedozwolonego, czyli powstania szkody, stwierdzenia winy i adekwatnego związku przyczynowego. Ściśle biorąc, błąd w sztuce medycznej jest jedynie obiektywnym elementem winy lekarza wykonującego czynności medyczne, stanowi bowiem czynność (zaniechanie) lekarza w zakresie diagnozy i terapii, niezgodną ze stanem wiedzy medycznej w zakresie dla lekarza dostępnym.

Subiektywnym natomiast elementem koniecznym dla przypisania winy lekarzowi jest jego umyślność lub niedbalstwo (orzeczenie SN z 1 kwietnia 1955 r., IV CR 39/54, LEX nr 118379).

Wymaganie wyrządzenia szkody przy wykonywaniu powierzonej czynności oznacza, że między powierzeniem czynności a działaniem, w którego wyniku nastąpiła szkoda, powinien zachodzić związek przyczynowy i związanie tego rodzaju, jaki w myśl obowiązujących zasad usprawiedliwia odpowiedzialność zobowiązanego do odszkodowania. Chodzi tu więc o związek w rozumieniu art. 361 § 1 k.c., ograniczający się do następstw normalnych, tj. takich, jakie na podstawie doświadczenia życiowego należy uznać za stanowiące z reguły skutki danego rodzaju działań lub zaniechań.

Miernikiem właściwego zachowania odpowiedzialnego jest kryterium należytej staranności (art. 355 k.c.).

Od lekarzy wymaga się staranności wyższej niż przeciętna z uwagi na przedmiot ich zabiegów, którym jest człowiek i skutki, które często są nieodwracalne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 9 marca 2001 roku, I ACa 124/01).

Wymienione wyżej przesłanki odpowiedzialności pozwanych nie zostały spełnione. Wobec powyższego Sąd powództwo również przeciwko temu pozwanemu oddalił.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zapadło w oparciu o art. 102 k.p.c. Powód w całości przegrał sprawę, co w normalnym toku rzeczy oznaczałoby, że powinien ponieść wszelkie związane z tym koszty, które pojawiły się po stronie jego przeciwnika procesowego. Jednakże w myśl art. 102 k.p.c, w przypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może nie obciążać strony kosztami procesu w całości lub w części. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zaistniały takie warunki. Sąd miał przede wszystkim na uwadze trudną sytuację życiową i majątkową powoda, w związku z czym doszedł do przekonania, że w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający na nieobciążanie powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.